

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Культурологія»

загальна обов'язкова

за освітньо-професійною програмою «Інженерне забезпечення
саперних, піротехнічних та вибухових робіт»

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, заочна форма

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»

за спеціальністю 263 «Цивільна безпека»

Рекомендовано кафедрою
соціальних і гуманітарних дисциплін
на 2022 - 2023 навчальний рік:
Протокол від «31» серпня 2022 року №3

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Культурологія».

Анотація

Курс є введенням у проблематику культурології, що досліджує головні закономірності соціокультурного процесу. Оскільки сфера культури охоплює практично всі області людської діяльності, дисципліна «Культурологія» має комплексний предмет: вона потребує застосування філософських, історичних, етичних, естетичних, політичних, економічних, природничих знань, які складають світоглядну цілісність. Відповідно до такого підходу в межах курсу «Культурологія» культура вивчається в широкому соціальному контексті і в її історичному розвитку у межах світу. **У цьому полягає його навчальна задача.**

Навчальна дисципліна «Культурологія» розрахована на здобувачів вищої освіти, які навчаються за програмою підготовки бакалавра. Вона спрямована на створення теоретичного підґрунтя для світоглядної орієнтації здобувачів та є принципово значущою для морального та естетичного розвитку молоді.

Інформація про викладача

Загальна інформація	Логовський Ігор Миколайович, старший викладач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, кандидат історичних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кафедра СіГД. Робочий номер телефону – 707-34-78.
E-mail	logovskiy_igor@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- політологія, політична філософія, політекономія; - філософія державного управління; - історія діяльності органів місцевої влади та самоврядування по боротьбі з надзвичайними ситуаціями; - дослідження гуманітарних технологій впливу.
Професійні здібності*	- професійні знання і значний досвід аналізу запобігання органами місцевої влади стихійних лих; - навички соціально-політичного прогнозування;
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Харламов М. І, Логовський І. М .Особливості стану протипожежної охорони промисловості України 1925-1926 роках. «Гілея» : Науковий вісник. Збірник наукових праць. / Гол. редактор В. М. Вашкевич. – К.: «Видавництво Гілея» 2018. –Випуск 130 (3) с. 47-50, 470 с. 2. Логовський І. М., Харламов М. І. Робота земських установ Харківської губернії по боротьбі з епідеміями тифу та холери у 1919 р. «Гілея» :

	Науковий вісник. Збірник наукових праць. / Гол. редактор В. М. Вашкевич. – К.: «Видавництво Гілея» 2018. –Випуск 141 (2) с. 94-99, 179 с. Фахове видання. 3. Харламов М. І, Логовський І. М. Підготовка кваліфікованих робітників сільського господарства у школах РГУ та КГУ в УСРСР у 1930-1934 роках. «Гілея» : Науковий вісник. Збірник наукових праць. / Гол. редактор В. М. Вашкевич. – К.: «Видавництво Гілея» 2019.–Випуск 145 (6), Частина 1 історичні науки с. 191--193, 270 с. 4 .Логовський І. М. Необхідність реформування сучасного адміністративно – територіального устрою України та впровадження двопалатного парламенту. «Гілея» : Науковий вісник. Збірник наукових праць. / Гол. редактор В. М. Вашкевич. – К.: «Видавництво Гілея» 2019. –Випуск 144 (5) Ч. 3. Політичні науки, с. 69-71, 179 с. 5. Харламов М. І., Цибулько О. С., Логовський І. М. Державне управління сферою пожежної охорони України у 1927 – 1934 роках. Вісник Національного університету цивільного захисту України, серія «Державне управління». – Вип. 2 (15). – Х., 2021. – с. 409 – 419; 6. Сичова В. В., Логовський І. М. Інформаційні технології як інструмент реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому та гендерно зумовленому насильству в Україні. Наукові перспективи. Серія «Державне управління», серія «Право», серія «Економіка», серія «Педагогіка», серія «Психологія». – Вип. 5 (23), с.143 – 158. – К., 2022.
--	---

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосередини з 15.30 до 16.30 в кабінеті № 413. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти світоглядної культури, чітких знань щодо сутності культурології, її

структури, розкриття основного змісту культуротворчої діяльності, оволодіння системою культурологічних категорій, розуміння закономірностей історико-культурного розвитку людства, визначення головних етапів соціокультурної еволюції.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	загальна обов'язкова
Рік підготовки	3 курс
Семестр	6
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	8
- практичні заняття (годин)	-
- семінарські заняття (годин)	2
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	80
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль	Диференційований залік

Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного навчання необхідне опанування навчальними дисциплінами: історія та культура України, філософія, психологія професійної діяльності.

Після вивчення наведених навчальних дисциплін бажано здобути результати навчання згідно переліку:

ПРН02. Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.

ПРН03. Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.

ПРН25. Організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефаківців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід

у сфері професійної діяльності.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Цивільний захист» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПР
Аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.	ПР1.
Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності.	ПР2.
Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності.	ПР5.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та спеціальні)	ЗК, СК
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	K02.

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1. Культура Стародавнього світу та Античності.

Тема 1.1. Предмет культурології. Основні підходи до інтерпретації культури.

Поняття культури. Діяльнісний та ціннісний підходи в теорії культури. Предмет культурології. Основні теорії походження культури.

Тема 1.2. Форми і типи культур.

Культурні форми. Типологія культур. Культура і соціальне

кодуювання. Знак і символ. Функції культури

Тема 1.3. Первісна культура. Культура Стародавнього Сходу.

Містична причетність як основне відношення міфу. Міф і магія. Людина і громада: міф як заперечення індивідуальності і свободи. Культура Стародавнього Сходу. Культура Вавилону, Єгипту, Китаю та Індостану.

Тема 1.4. Антична культура.

Головні риси античності як першого періоду європейської культури. Мистецтво Стародавньої Греції. Архітектура та скульптура. Живопис, театр та містерії, література.

Модуль 2. . Культура Середніх віків, Нового часу та Модерну

Тема 2.1. Культура Середніх віків.

Періодизація і головні риси середньовічної культури Західної Європи. Раннє, Високе та Пізнє Середньовіччя. Поява університетів. Романський та готичний стилі.

Тема 2.2. Культура епохи Відродження та Реформації.

Ренесанс: поняття, хронологічні рамки. Головні етапи Ренесансу. Гуманізм в європейській культурі. Порівняльна характеристика італійського і північного Відродження. Опера, театр та література пізнього Відродження. Реформація та її культурно - історичне значення.

Тема 2.3. Європейська культура Нового часу.

Особливості культури Європи Нового часу. Утопії епохи Просвітництва. Паркові комплекси та архітектура. Сентименталізм, просвітницький романтизм та стиль рококо. Філософія просвітництва.

Тема 2.4. Модерн і постмодерн у сучасній культурі.

Економічні та політичні передумови формування нового світосприйняття та концепції людини. Культура та масове машинне виробництво. Криза цивілізації «відчуження». Поняття модерну та постмодерну

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма навчання					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
6 - й семестр						
Модуль 1. Культура Стародавнього світу та Античності						
Тема 1.1.	11	1			10	
Тема 1.2.	11	1			10	

Тема 1.3.	11	1			10	
Тема 1.4.	11	1			10	
Разом за модулем 1	44	4			40	
Модуль 2. Культура Середніх віків, Нового часу та Модерну						
Тема 2.1.	11	1			10	
Тема 2.2.	11	1			10	
Тема 2.3.	11	1			10	
Тема 2.4.	13	1	2		8	2
Разом за модулем 2	46	4	2		38	2
Разом	90	8	2		78	2

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 2.4. Модерн і постмодерн в сучасній культурі.	2
	Разом	2

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, письмові контрольні роботи, реферати, есе, презентації.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в **НУЦЗ України** з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	

35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модулі 1, 2	лекції	4	0	0
	Семінарські заняття	1	10	10
Індивідуальна самостійна робота				5
Разом за поточний контроль				15
II. Контрольна робота*				30
III. Підсумковий контроль (диференційований залік)*				50
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

* – види навчальних занять та контрольні заходи для обов'язкового виконання.

Поточний контроль

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті:

9-10 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни;

7-8 балів – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у відповіді допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

5-6 балів – завдання виконане частково, у відповіді допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

3-4 бали – завдання виконане частково, у відповіді допущені значні граматичні та стилістичні помилки;

1-2 бали – у відповіді допущені значні помилки

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, самостійність виконання.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів

5 балів – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади, приймає участь в дискусії;

4 бали – здобувач добре орієнтується у специфіці вивченої теми, аналізує факти.

3 бали – здобував загалом орієнтується у специфіці вивченої теми, проте аналізує не достатньо, допускає помилки;

2 бали – здобувач орієнтується в окремих аспектах обговорюваної тематики;

1 бал – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка повідомлення, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно здійснити поглиблене вивчення теми з рекомендованих за програмою курсу, підготувати доповідь і захистити її на семінарському занятті. Результати роботи можуть бути оформлені у вигляді есе, реферату.

Викладачем оцінюється понятійний рівень, логічність, самостійність мислення, впевненість, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, унікальність, уміння представити матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Матеріальна та духовна культура
2. Інформаційно-семіотичне розуміння культури
3. Мультикультуралізм та діалог культур
4. Феномен мистецтва
5. Міфологія і її роль у культурі первісного суспільства.
6. Виникнення держави у народів Сходу
7. Розвиток культурних форм в античну епоху

8. Головні компоненти середньовічної культури
9. Великі Географічні відкриття, їх соціокультурне значення
10. Вплив Реформації на розвиток цивілізації Нового часу
11. Особливості розвитку вітчизняної культури XVII – XIX ст.
12. Масова культура в сучасному світі

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної
роботи здобувачів вищої освіти за модулем 1 та 2:

Модуль 1. ГУМАНІСТИЧНА ЗМІСТОВНІСТЬ КУЛЬТУРИ І ЇЇ ІСТОРИЧНЕ СТАНОВЛЕННЯ.

1. Поняття і сутність культури.
2. Культурологія як наука. Її предмет і завдання.
3. Культура як людська реальність.
4. Основні підходи до вивчення культури.
5. Теорії походження культури.
6. Функції культури.
7. Форми культури.
8. Феномен мистецтва.
9. Порівняльна характеристика культури та цивілізації.
10. Поняття діалогу культур, його роль у сучасному світі.
11. Типи культур.
12. Культура як світ символів.
13. Культурний стиль.
14. Національне та інтернаціональне в культурній свідомості.
15. Періодизація розвитку світової культури.
16. Передумови виникнення первісної культури та її головні риси.
17. Міф у первісному суспільстві та його значення.
18. Характерні риси культури Стародавнього Сходу.
19. Релігія у країнах Стародавнього Сходу: основні напрями та їх зміст.
20. Мистецтво Стародавнього Сходу.
21. Основні риси античності як культурного стилю.
22. Соціально-державний устрій Греції як фактор культурної еволюції.
23. Характеристика мистецтва Стародавньої Греції.
24. Розвиток філософії Стародавньої Греції.
25. Особливості суспільно-політичного життя Стародавнього Риму.
26. Основні види і жанри мистецтва Стародавнього Риму.

МОДУЛЬ 2. ГОЛОВНІ ЕТАПИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ТРАДИЦІЇ

1. Загальні характеристики середньовічної культури Західної Європи.
2. Християнство та його вплив на середньовічне суспільство.
3. Храм як культурна універсалія.
4. Романський та готичний стилі в мистецтві Середніх віків.
5. Специфіка культури Візантії.
6. Архітектура та живопис як провідні види мистецтва Візантії.

7. Гуманізм як філософське вчення та суспільний рух.
8. Художня культура Відродження.
9. Особливості італійського Відродження.
10. Північне Відродження, його специфіка.
11. Реформація в Європі та її культурно-історичне значення.
12. Західноєвропейська культура Нового часу: етапи становлення.
13. Бароко як культурний стиль.
14. Мистецтво бароко.
15. Філософія Просвітництва і її вплив на культуру.
16. Мистецтво епохи класицизму.
17. Романтизм як культурний стиль.
18. Реалізм у культурі XIX ст.
19. Модерн як поворот до новітньої культури.
20. Головні напрями мистецтва модернізму.
21. Економічні і політичні потрясіння XX ст. у досвіді культури.
22. Процес глобалізації культури на рубежі XX – XXI ст.
23. Поняття постмодерну в культурі.
24. Основні напрями у сучасній художній культурі.
25. Елітарна та масова культура.
26. Молодіжна культура та контркультура.

Контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється слухачем самостійно і надається на перевірку до проведення диференційованого заліку.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт:

28-30 балів – вірно дані відповіді на усі питання з дотриманням всіх вимог до виконання, проведено ґрунтовний аналіз, є висновки по кожному питанню.

24-27 балів – в цілому розкриті усі питання, але недостатньо обґрунтуванні відповіді,;

20-23 бали – дані відповіді на два питання, проте відсутній ґрунтовний аналіз, допущені незначні помилки

17-19 балів – дані відповіді на питання, проте відсутній аналіз та висновки.

13-16 балів – дано відповідь на одне питання.

12-0 балів – відповідь не обґрунтовано, опис містить грубі помилки.

Контрольна робота є складовою контролю роботи здобувачів вищої освіти, яка виконується у вигляді письмової роботи під час періоду самостійного навчання. Для отримання допуску до підсумкового контролю здобувач вищої освіти повинен виконати контрольну роботу, яка виконується у міжсесійний період та повинна бути подана для перевірки та рецензування викладачу. Здобувачі вищої освіти, контрольні роботи яких пройшли рецензування та зараховані, вважаються допущеними до складання екзамену

з дисципліни. Оцінювання контрольної роботи здійснюється у відповідності до визначених критеріїв. У день складання заліку контрольні роботи на рецензування не приймаються.

Загальні вимоги до оформлення контрольної роботи: написання українською мовою, чіткість побудови, логічна послідовність аргументації відповідей на завдання. Слід використовувати загальноприйнятну філософсько-культурологічну термінологію.

Контрольна робота оформляється на аркушах формату А4 без рамок, додержуючись таких розмірів полів: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Текст і рисунки набираються на комп'ютері. При підготовці рукопису засобами текстового редактора Word рекомендується дотримуватися таких вимог: шрифт – Times New Roman, розмір 14; міжрядковий інтервал – 1; відступ – 1,25 см; вирівнювання тексту – за шириною. В таблицях та рисунках допускається використання шрифту розміром 12. Нумерація сторінок має бути наскрізною і подаватися арабськими цифрами зверху справа сторінки. Першою сторінкою є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації, але номер сторінки на ньому не ставлять.

Список використаних літературних джерел розміщується з нової сторінки у алфавітному порядку.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат).

Кожен варіант контрольної роботи складається з двох (по одному з кожного модуля) питань. У відповіді на поставленні питання здобувачі вищої освіти повинні відобразити володіння навчальним матеріалом, оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, проявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання у формі диференціального заліку. Його проведення передбачає можливість атестації здобувачів відповідно до результатів занять у семестрі за умови виконання усіх видів роботи, перевіреної протягом поточного контролю. В інших випадках залік проводиться на основі перевірки знань здобувача за теоретичними питаннями курсу.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни.
3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача і лише в навчальних цілях (для доступу до мережі інтернет або в якості електронного носія для презентації доповіді).
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.
5. Здобувачі повинні діяти відповідно до політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності.
6. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловіть свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.

Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Каріков С.А., Тогобицька В.Д. Культурологія. Курс лекцій. – Х., 2019.
2. Історія світової культури / за ред. Л.Т. Левчук, В.І. Панченко та ін. – К., 2000.
3. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія. – Х., 2003.
4. Освітньо-професійна програма «Цивільний захист». – Х.: НУЦЗУ, 2021.
5. Подольська Є.А. та ін. Кредитно-модульний курс культурології. – К., 2006.
6. Культурологія. Методичні рекомендації / О.В. Рябініна, М.В. Болотських, С.А. Каріков. – Х., 2008.

Допоміжна

7. Костина А.В. Культурологія. – М., 2006.
8. Радугин А.А. Культурологія. – М., 2003.
9. Бердяев Н.А. Смысл истории. – М., 1990.
10. Гердер И.Г. Идеи к философии истории человечества. – М., 1977.
11. Гегель Г.В.Ф. Эстетика: В 4 т. – Т. 1-3. – М., 1968-1971.
12. Гумилев Л.Н. Этносфера: история людей и история природы. – М., 1993.
13. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 1991.
14. Енгельс Ф. Походження сім'ї, приватної власності та держави // Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т. 21.
15. Культуры мира. – М., 2005.
16. Леви-Стросс К. Структурная антропология. – М., 1983.
17. Маркарян Э.С. Теория культуры и современная наука. – М., 1983.
18. Ортега-и-Гассет Х. Эстетика: Философия культуры. – М., 1991.

19. Похлебкин В.В. Словарь международной символики и эмблематики. – М., 2005.
20. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. – М., 1992.
21. Тойнби А.Дж. Постигение истории. – М., 1991.
22. Хейзинга Й. Homo ludens. – М., 2006.
23. Швейцер А. Благоговение перед жизнью. – М., 1992.
24. Шпенглер О. Закат Европы. – М., 1993.
25. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.
26. Мень А. История религии. – М., 1994.
27. Мифы народов мира. Энциклопедия: в 2 т. – М., 1982.
28. Мифологический словарь / Гл. ред. Е.М. Мелетинский. – М., 1989.
29. Тайлор Э. Первобытная культура. – М., 1989.
30. Токарев С.А. Ранние формы религии. – М., 1991.
31. Токарев С.А. Религия в истории народов мира. – М., 1986.
32. Фрезер Дж. Золотая ветвь: Исследование магии и религии. – М., 1987.
33. Юнг К.Г. Об архетипах коллективного бессознательного // Вопросы философии. – 1988. – № 1.
34. Боги, брахманы, люди. Четыре тысячи лет индуизма. – М., 1969.
35. Бонгард-Левин Г.М. Древнеиндийская цивилизация. – М., 1975.
36. Буддизм: Словарь. – М., 1992.
37. Васильев Л.С. История религий Востока. – М., 1983.
38. Ольденбург С. Ф. Культура Индии. – М., 1991.
39. Литература древнего Востока. Иран. Индия. Китай: Тексты. – М., 1984.
40. Поэзия и проза Древнего Востока – М., 1973.
41. Васильев Л.С. Проблемы генезиса китайской мысли. – М., 1989.
42. Китайская литература // История всемирной литературы: В 9 т. – Т. 2. – М., 1984.
43. Конрад Н.И. Избранные труды. Синология. – М., 1977.
44. Кульпин Э.С. Человек и природа в Китае. – М., 1990.
45. Лисевич И.С. Литературная мысль Китая. – М., 1973.
46. Лукьянов А.Е. Истоки дао. – М., 1992.
47. Рубин В.А. Идеология и культура древнего Китая. – М., 1970.
48. Этика и ритуал в традиционном Китае. – М., 1988.
49. Античная драма. – М., 1970.
50. Античная лирика. – Л., 1968.
51. Античные гимны. – М., 1988.
52. Античные риторика. – М., 1978.
53. Вергилий. Буколики. Георгики. Энеида. – М., 1971.
54. Гомер. Илиада. – М., 1990.
55. Гомер. Одиссея. – М., 1982.
56. Хрестоматия по истории древнего мира. – М., 1991.
57. Боннар А. Греческая цивилизация: В 3 т. – М., 1958-1962.

58. Винничук Л. Люди, нравы, обычаи Древней Греции и Рима. – М., 1988.
59. Гаспаров М. Занимательная Греция: Рассказы о древнегреческой культуре. – М., 1995.
60. Грант М. Золотая эра Греции. – Х., 2003.
61. Грэйвз Р. Мифы Древней Греции. – Екатеринбург, 1992.
62. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств: Вып.1 – М., 1987.
63. Древние цивилизации. – М., 1989.
64. Левек П. Эллинистический мир. – М., 1989.
65. Лосев А.Ф. Двенадцать тезисов об античной культуре. // Лосев А.Ф. Дерзание духа. – М., 1988.
66. Радциг С. История древнегреческой литературы. – М., 1982.
67. Тахо-Годи А.А. Греческая мифология. – М., 1989.
68. Кнабе Г.С. Древний Рим: История и повседневность. – М., 1986.
69. Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – М., 1990.
70. Кузнецова Т.И., Стрельникова И.Л. Ораторское искусство в Древнем Риме. – М., 1976.
71. Культура Древнего Рима: В 3 т. – М., 1985.
72. Плутарх. Избранные жизнеописания: В 2 т. – М., 1982.
73. Федорова Е.В. Люди императорского Рима. – М., 1990.
74. Бахтин М.М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса. – М., 1987.
75. Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры. – М., 1987.
76. Гуревич А.Я. Средневековый мир: культура безмолвствующего большинства. – М., 1990.
77. Данилова И.Е. Искусство средних веков и Возрождения. – М., 1976.
78. Даркевич В.П. Народная культура Средневековья. – М., 1988.
79. Дюбі Ж. Доба соборів. – К., 2003.
80. Зотов С. Страдающее Средневековье. Парадоксы христианской иконографии. – М., 2020.
81. Иванов В.Г. История этики средних веков. – Л., 1984.
82. Мелетинский Е.М. Средневековый роман: Происхождение и классические формы. – М., 1983.
83. Зарубежная литература средних веков. Хрестоматия: В 2 ч. – М., 1974-1976.
84. Культура и общество средневековой Европы глазами современников. – М., 1989.
85. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада. – М., 1992.
86. Легенда о Тристане и Изольде. – М., 1976.
87. Поэзия трубадуров, поэзия миннезингеров, поэзия вагантов. – М., 1974.
88. Средневековый рыцарский роман и повесть. – М., 1974.
89. Фавье Ж. Франсуа Вийон. – М., 1991.

90. Аверинцев С.С. Византийская литература // История всемирной литературы: В 9 т. – Т. 2. – М., 1984.
91. Бычков В.В. Византийская эстетика. – М., 1977.
92. Бычков В.В. Смысл искусства в византийской культуре. – М., 1991.
93. Культура Византии IV – первой половины VII в. – М., 1987.
94. Культура Византии второй половины VII-XV в. – М., 1989.
95. Лихачева В.Д. Искусство Византии IV-XV веков. – М., 1986.
96. Медведев И.П. Византийский гуманизм XI-XV вв. – М., 1976.
97. Поляковская М.А., Чекалова А.А. Византия: быт и нравы. – Свердловск, 1989.
98. Удальцова З.В. Византийская культура. – М., 1988.
99. Аникст А. Шекспир. Ремесло драматурга. – М., 1974.
100. Баткин Л.М. Итальянское Возрождение в поисках индивидуальности. – М., 1989.
101. Баткин Л.М. Итальянские гуманисты: стиль жизни, стиль мышления. – М., 1976.
102. Белецкий П.А. Рафаэль. – К., 1990.
103. Гнедич П.П. История искусств. Северное Возрождение. – М., 2005.
104. Головин В.П. Скульптура и живопись итальянского Возрождения: влияние и взаимосвязь. – М., 1985.
105. Гуковский М.А. Итальянское Возрождение. – Л., 1990.
106. Державин К.Н. Сервантес: Жизнь и творчество. – М., 1958.
107. Каріков С.А. Лютеранська конфесіоналізація в Саксонії в 1525-1580 рр. – Харків, 2018.
108. Культура Средних веков и Возрождения. Хрестоматия. – Харьков, 1998.
109. Культура эпохи Возрождения и Реформации. — Л., 1981.
110. Леонардо да Винчи. Избранные произведения. – Т. I-II. – М.-Л., 1935.
111. Лазарев В.Н. Леонардо да Винчи. – М., 1952.
112. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения. – М., 1982.
113. Любимов Л.Д. Искусство Западной Европы. – М., 1982.
114. Макиавелли Н. Государь. – М., 1990.
115. Сидоров А.А. Дюрер. – М., 1937.
116. Сочинения итальянских гуманистов эпохи Возрождения (XV век). – М., 1975.
117. Хлодовский Р.И. Франческо Петрарка: поэзия гуманизма. – М., 1974.
118. Хлодовский Р.И. Декамерон: Поэтика и стиль. – М., 1982.
119. Боккаччо Дж. Декамерон. – М., 1970.
120. Данте Алигьери. Новая жизнь. Божественная комедия. – М., 1967.
121. Итальянская новелла Возрождения. – М., 1984.
122. Петрарка Ф. Лирика. – М., 1980.
123. Сервантес М. Дон Кихот Ламанчский. – Ч. I-II. – М., 1975.
124. Шекспир У. Полн. собр. соч. – Тт. 1-8. – М., 1957-1960.
125. Барг М.А. Эпохи и идеи. Становление историзма. – М., 1987.

126. Библер В. Культура. Диалог культур // Вопросы философии. – 1989. - № 6.
127. Библер В.С. От наукоучения к логике культуры. – М., 1991.
128. Бояджиев Г.Я. От Софокла до Брехта за 40 театральных вечеров. – М., 1988.
129. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм, XV-XVIII вв.: В 3 т. – М., 1988-1992.
130. Гулыга А.В. Кант. – М., 1981.
131. Европейское просвещение и французская революция XVIII века. – М., 1988.
132. Керман Л.Е. История культуры стран Европы и Америки. – М., 1987.
133. Кривцун С.А. Ценности культуры и судьбы искусства. – М., 1989.
134. Лессинг Г.-Э. Лаокоон, или о границах живописи и поэзии // Лессинг Г.-Э. Избр. соч. – М., 1980.
135. Культура народов Центральной и Юго-Восточной Европы в эпоху Просвещения. – М., 1988.
136. Размышления и афоризмы французских моралистов XVI-XVIII вв. – Л., 1987.
137. Руссо Ж.-Ж. Педагогические сочинения. В 2 т. – М., 1981.
138. Сидоров А.А. Гойя. – М., 1936.
139. Чичерин Г.В. Моцарт. – Л., 1987.
140. Вольтер Ф. Философские повести. – М., 1978.
141. Гете И.В. Фауст. – М., 1975.
142. Дидро Д. Монахиня. Племянник Рамо. – М., 1973.
143. Дефо Д. Жизнь и удивительные приключения морехода Робинзона Крузо. – М., 1972.
144. Стерн Д. Сентиментальное путешествие по Франции и Италии. – М., 1968.
145. Батракова С. Искусство и утопия: Из истории западной живописи и архитектуры XX в. – М., 1980.
146. Боров Ю.Б. Художественные направления в искусстве XX века. – К., 1985.
147. Западное искусство. XX век. – М., 1991.
148. Красная книга культуры. – М., 1989.
149. Куликова И.С. Философия и искусство модернизма. – М., 1980.
150. Модернизм: Анализ и критика основных направлений. – М., 1987.
151. Наков А. Русский авангард. – М., 1991.
152. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. – М., 1999.
153. Бодрийяр Ж. Система вещей. – М., 1995.
154. Деррида Ж. Состояние постмодерна. – СПб., 1998.
155. Стиглиц Дж. Глобализация: тревожные тенденции. – М., 2003.
156. Тоффлер Э. Третья волна. – М., 1999.
157. Фуко М. Интеллектуалы и власть. – М., 2002.

158. Эко У. Имя розы. – М., 1989.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.social.org.ua/>
2. <http://www.filosof.com.ua>

Розробник: _____ Ігор ЛОГОВСЬКИЙ
старший викладач кафедри
соціальних і гуманітарних дисциплін
кандидат історичних наук, доцент